

Artskydds-PM med förslag på skyddsåtgärder för gråkråka i Gottsunda

Uppsala kommun, Uppsala län

Ver	Datum	Ändringsbeskrivning	Granskad
1	2024-09-24	Intern granskning	Hanna Nyqvist
2	2024-09-27	Upprättning	Matilda Chocron

Sweco Sverige AB	556767-9849
Uppdrag	Artskydds-PM kråka i Gottsunda
Uppdragsnummer	30079766
Kund	Uppsala kommun
Upprättad av	Matilda Chocron
Datum	2024-09-27
Dokumentreferens	Artskydds-PM gråkråka i Gottsunda

Uppdragets syfte

Syftet med artskyddsbedömningen i detta PM är att bedöma hur en exploatering av planområdet i projekt Gottsunda stadsnod påverkar gråkråkans möjligheter att fortleva i området. PMet ska även innehålla en bedömning av om arten kan bibehålla en livskraftig population trots planerad exploatering utifrån gråkråkans lokala, regionala och nationella bevarandestatus, samt vilka åtgärder som skulle kunna genomföras för att minimera påverkan på arten och gråkråkans biotoper.

Gråkråka, *Corvus cornix*

Gråkråkan lever och förökar sig i alla Sveriges län och lever främst i jordbrukslandskap, skogslandskap, urbana miljöer, inklusive parker och trädgårdar, samt sand-, grus- och bergtäkter men också längs havsstränderna och vid våtmarker (Rödlistan 2020). Gråkråkor är generalister både vad det gäller livsmiljö men också föda. De kan äta allt från frön och frukt till insekter, as och även ta mindre däggdjur. Gråkråkorna är delvis flyttfåglar, särskilt de nordliga populationerna flyttar söderut under vinterhalvåret.

Gråkråkan bygger sitt bo högt upp i ett träd av kvistar, grenar och lera. Inuti fodras boet med fjädrar och hår eller andra mjuka material. Miljöerna är oftast i öppna jordbruks- och skogsbygder, gärna nära bebyggelse. Men också i tätorter med parker och grönområden.

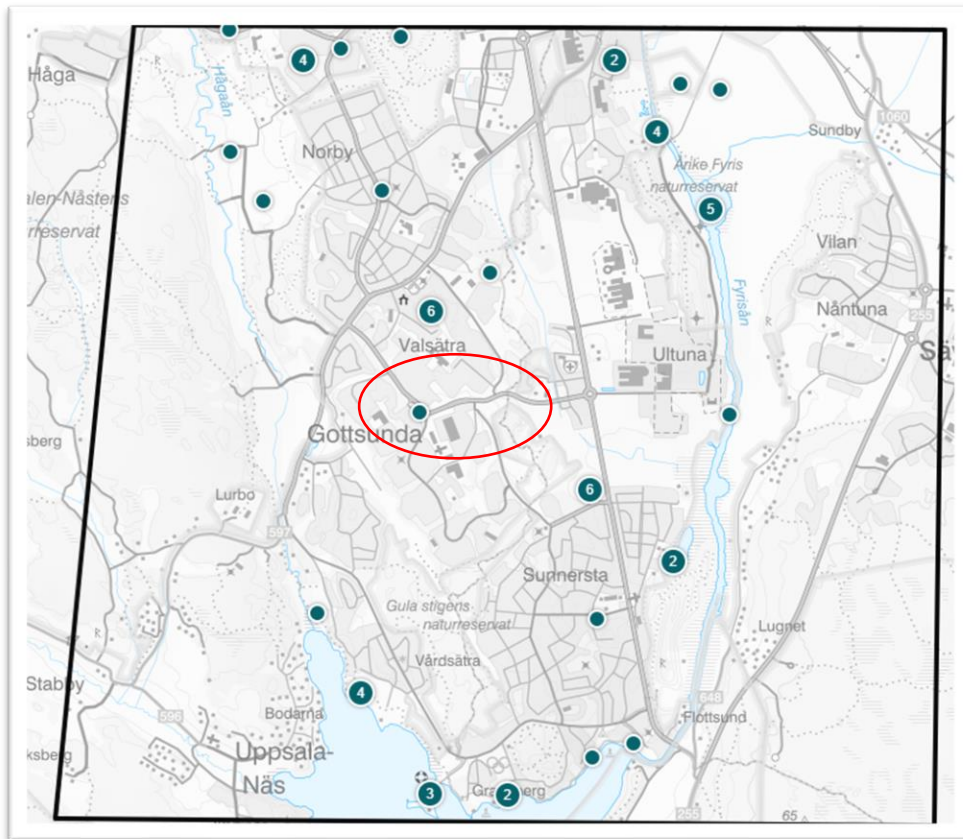
Kråkan har historiskt varit, och är fortfarande trots minskningen de senaste 18 åren (SLU Artdatabanken 2024), en allmän fågel. På vissa platser och i historien har kråkan jagats för att den stjal ägg och på det sättet orsakat en negativ påverkan på andra arter, främst vadare.

Områdesbeskrivning

Gottsunda är en stadsdel söder om centrala Uppsala. Gottsunda är omgivet av flera naturreservat som består av jordbrukslandskap med åkrar och betesmarker, ängar och hagar samt lundmiljöer och skogsområden med anpassad skötsel. I öster rinner Fyrisån och i söder möter en av Mälarens vikar. Gottsunda har gott om gröna miljöer, med parker, trädgårdar och boendegårdar. Miljöerna omkring Gottsunda erbjuder stora områden som är lämpliga för kråkor.

Förekomst och bevarandestatus

I Gottsunda finns enligt artfaktas fyndkartor (Artdatabanken) flertalet säkerställda eller troliga reproduktionsplatser för gråkråka noterade. Tyngdpunkten ligger ut med skogen mot Fyrisån eller söder om Gottsunda längs med stranden mot sjön, men även inne i mer tätbebyggda delar i parker eller mindre skogsområden. En notering av trolig reproduktion från 20 maj 2024 ligger inom en dunge som planeras att bebyggas inom projektet Gottsunda Stadsnod.

Figur 1 Gråkråkans förekomst i Gottsunda. Sökkriterierna är: "Säkerställd häckning" och "Trolig häckning" av gråkråka i markerat område under häckningssäsongerna 2020-2024. Fyndkartor, ArtDatabanken. Inringat område visar häckning som påverkas av projekt Gottsunda stadsnod.

Gråkråkan har minskat med mer än 15 procent under de senaste 18 åren och har en uppskattad population på 145 000 par. För tio år sedan sköts 95 000 kråkor (2009) men antalet som skjutits har minskat för varje år och 2018 sköts 45 000. Avskjutning, ändrad sophantering och korpens predation på kråkans ungar kan förklara varför kråkan minskar. (SLU Artdatabanken, 2024)

Enligt Birdlifes årliga rapport *Sveriges fåglar 2023* har kråkans minskning stannat av eller till och med ökat något. För perioden 2013-2022 är det statistiskt säkerställt att en liten ökning skett över landet.

Gråkråkans skyddsstatus

Gråkråka är en art som sedan senaste rödlistan klassas som nära hotad (NT). Den är en av de relativt vanliga fågelarter som har minskat markant i fågeltaxeringens standardrutter och placeras därför i NT enligt de bedömningskriterier som är satta. (SLU Artdatabanken, 2020)

Som alla fågelarter i Sverige är gråkråkan fridlyst enligt artskyddsförordningen §4 vilket innebär att det är förbjudet att avsiktligt förstöra vilda fåglars bon eller ägg eller att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och

uppfödningssperiod om det riskerar att påverka möjligheten för arten att bibehålla en tillfredställande populationsnivå.

Kråkan är upptagen i fågeldirektivets bilaga 2 del 2 med angivande om att arten får jagas i Sverige, men att det ska göras i enlighet med lagstiftning som tar hänsyn till artens populationsnivå, geografiska spridning och reproduktion.

Swecos bedömning

Enligt 4§ artskyddsförordningen är det förbjudet att förstöra eller skada vilda fåglars bon, eller avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod om det kan påverka artens bevarandestatus.

På lokalnivå i Gottsunda bedöms inte ett förlorat revir påverka Gråkråkans bevarandestatus. Inte heller på regional eller nationell nivå bedöms arten påverkas av den planerade stadsutvecklingen i Gottsunda.

Sweco bedömer att om avverkning av träd och skog enligt planerad exploatering sker utanför kråkans häckningsperiod (15 mars till 15 augusti) så utlöses inte förbuden i 4§ artskyddsförordningen.

(Häckningsperioden är satt utifrån Handbok för artskyddsförordningen del 1 med lite buffer på någon vecka i början och slutet av perioden för att vara helt säker.)

Förslag på åtgärder för att gynna kråka i Gottsunda

- Genom att arbeta med biologisk mångfald generellt inom flera olika naturmiljöer i parker och på andra grönytor i Gottsunda och andra delar av Uppsala kommun gynnas kråkan som art.
- Bevara och utveckla områden med stora och äldre träd i brynmiljöer och dungar i Gottsunda och i Uppsala kommun i övrigt.

Källor:

Tillstånd och trender för arter och deras livsmiljöer- rödlistade arter i Sverige 2020, SLU ArtDatabanken rapporterar, NR 24, 2020

Rödlistan 2020, Artdatabanken

Sveriges fåglar 2023, Birdlife Sverige

ArtDatabanken, 2024, <https://www.artdatabanken.se/arter-och-natur/Dagens-natur/hur-gar-det-for-sveriges-faglar/>

Handbok för artskyddsförordningen, Del 1, Handbok 2009:2, april 2009.

Fyndkartor, ArtDatabanken. <https://fyndkartor.artfakta.se/>

Together with our clients and the collective knowledge of our 18,500 architects, engineers and other specialists, we co-create solutions that address urbanisation, capture the power of digitalisation, and make our societies more sustainable.

Sweco – Transforming society together